

**עין משפט
נר מצוה**

פר א מיי פֿינג מהל' אבידה הלכ' י סמג עשין עד טוש"ע חור"מ סימן רסו: סקיף טו:

פה ב ג מיי פֿיט מהל' שמיטעין הלכ' יד סמג עש"י קמט טור שו"ע חור"מ סימן סז סקיף יב ועיין זכ"מ:

א ד מיי פֿ"א מהל' טוען הלכ' ז סמג עשין ז"ה טוש"ע חור"מ סימן פט סקיף זכ"מ:

ב ה מיי פֿי"א מהל' שכירות הלכ' י סמג עשין פט טוש"ע שם סקיף ז:

ג ו מיי פֿיד מהלכות גזילה הלכ' [א] ז סמג עשין פג טוש"ע חור"מ סימן ז סקיף זכ"מ:

ד ז מיי פֿ"ה מהלכות חובל ומזיק הלכ' ז סמג עשין ע טור שו"ע חור"מ סימן ז סקיף טו:

ה ח מיי פֿ"ז מהלכות טוען הלכ' ז והלכ' ד סמג עשין ז"ה טור שו"ע חור"מ סימן כז סקיף ז:

מוסף רש"י

כשומר שכר דמי. ומייז גנבים והכריז, דשומר שכר מלוה הוא, דשעסק מלוה פטור מן המלוה או: שכר מלוה (שם פב.). לימא דרב יוסף תנא דיהא. דהא רבא ודאי תנאי היא, דהא ר' עקיבא לית ליה דרבה ולית ליה לאוקומי פלוגמטיהו צעממא תחתינא, דהא הדרין בכמה טעמי ולא חתוקמא, אלא לרב יוסף מי מינטיא להו דרב יוסף. כלומר רבה הוא דמיקא לאוקומי מלמיה ליה דרב יוסף (שם). בשומרא אבידיה דכולי עלמא איתא להו דרב יוסף. כלומר רבה הוא דמיקא לאוקומי מלמיה כמנא, אכל רב יוסף אמר לן ר' אליעזר נמי קאי טוטי ויהא דאחא מלוה. כון שמר אבידה, והכא היינו טעמא דפטור דקא סבר אין כאן מלוה (שם). במלוה צריך למשכון. להשתמש זו ולפטוק עליו להיות פוחת מן החוב והלוך, קמיעלג, ור' עקיבא סבר אפילו הכי איכא מלוה (פב.). המלוה את חבריו על המשכון. אין שביעת משמעת דלא קרינא ציה לא יגוש שהרי איתו מוצע כלום (בב"מ מח.). אלא פלגא. מלי החוב (שם). אינו משמט. לקמן מפרש לה (שם). אילימא כנגדו. דאית משמט, כנגד מלי החוב שהוא מוסף משכון עליו אית משמט, אכל משמט הוא השאר (שם). מכלל דר' יהודה הנשיא. אמא למימר דכיון דאית משמט כנגד הלוואת משמט כל החוב, נמתייה (שם). אלא אמאי תפיס משכונן. למאי תפס אם לא להיות משכון תחת שווי ובהכרח מיהא לא קרינא ציה לא יגוש (שם מח.). אלא לאו כנגד כולו. כלומר אית משמט כלל (שם).

הדרן עלך שבועת הדיינין
נשבעין ולא משלמין. מי שמוצעים אותו ישבע ויפטר דכתיב (שמות כב) ולקח בעליו ולא יסלם, מי שעתיד לשלם הוא נשבע ולא נשבע המוצע

מר:

וּרְבִי יוֹסֵף אָמַר בשומר שכר. וא"ת דלמרינן זכ"ה (דף סח.) המודר הנאה מחצירו מותר לתקוע לו תקיעת מלוה והמודר הנאה מן המעין מותר לטבול זו טבילה של מלוה ואמאי הא מיתסני לרב יוסף דחשיב ליה זהכי שומר שכר ויש לומר דשאני שומר אבידה ומשכון דכמה פעמים שיתעסק זה לשוטחה לזכרה ולהנזיעה יפטר מליתן לו אכל התם יכול לכיון לתקוע ולטבול צמקוס שלא יבא שם עני בצותה שעה:

במלוה צריך למשכון. פירש בקוננו' להשתמש ומנכה מן החוב דמי שכירות המשכון כי הא (א) דלמר צ"י האומנין (ב"מ דף פ:.) שוכר אדם משכנו של עני מפני שאינו אלא כמשיב אבידה לנעלים ור"ח פירש לריך למשכון שאינו רואה להלוות לו כלל משכון וקשה דלטו משום הכי לאו מלוה קא עביד: **אלא לאו** כנגד חובו וברשמואל קמיפ"גני. ואע"ג דלמאן דלית ליה דשמואל גבי אבד המשכון אינו מפקיד אפי' כנגד המשכון הכא מכל מקום נגד המשכון אינו משמט דגבי אבידה ודאי כיון דלית ליה דשמואל לא נקיע למשכון לענין שיפסיד:

הדרן עלך שבועת הדיינין

כל הנשבעין. וא"ו נשבעין ונוטלין ב'. תימיה דלא חשיב ההיא דתנן לעיל (דף מג.) מי נשבע מי שהפקדון אכלו למאי דמוקי לה אסיפא דרשא וכל הני דתנן לקמן צפיקינן (דף מה.) הפוגמת כתובתה ועד אחד מעידה שהיא פרועה כו' וליכא לשנויי דתנא ושייר כיון דתני ולאו כדלמרינן צפ"ק דקדושין (דף טו:.) ויש לומר דלא חשיב אלא הנזה שאין כנגדן ראויין לישבע: **התקבלות מהן דינר וזהב.** משמע שהוא כ"ה דינר כסף וה"נ מוכח שהדיא צריש הוצא (ב"מ דף מד:.) וקשה לר"ת דלין נשתנה כל כך דעכשיו אין זקוק של זהב יותר מי' זקוקים של כסף ואומר ר"ת דדינר זהב עז משל כסף והיה שוקל כפליים וכן משמע באלו טריפות (חולין דף נה:.) שהיה משונה בעציו מדנקט אם נשתמיר כעוצי דינר זהב גבי ניקב הטחול לפיכך שוה כ"ה שהוצב שוה י"צ של כסף כדמוכח באגדת שמואל דפריך קראי אהדדי דבספר שמואל (ג מד) כתב גבי גורן ארונה כסף חמשים שקלים

ובצברי הימים (א כה) כתיב שקלי זהב שש מאות וצ"ב בתרא דזבחים (דף קטז:.) ושם) משני עלה שגבה מכל שצט ג' אכל צמדרש משני שנתן לו שש מאות שקלי כסף שהס ג' של זהב וקרא דשמואל ה"פ כסף כל כך שהס ג' של זהב ודצרי הימים שש מאות מכסף שהן ג' שקלים זהב דהיינו י"צ חלקים ודינר היתר אור"ח שהיו נותנין אותו להכרע כדמוכח בפרק יש צבור (צמדות דף ג. ושם) גבי פדיון הבן דקאמר יהיב ליה דינר דמוצנן זכ"ה חזי דל זוזא ושתתא והנן לפדיון הבן והשתא אמאי לא קאמר דל חומשא דזוזא ושתתא היינו חומשא אלא משום דההוא זוזא שלא היה אלא להכרע מוכיר אותו צפני עלמנו וכן מוכיח צפ"ק דשקלים (דף ג.) דהכרע אחד מכ"ה דמפרש צמתני' כמה הוא קולצון חכמים אומרים מלי מעה ומתחית השקל הוא י"צ מעות דשקל דקרא הוא סלע ומה שאמרו חכמים ליתן סלע ופונדיון לכל שנה לפודה צית זרע חומר שעורים שהוא פונדיון יותר על ג' שקלים הכמוז בקרא למ"ט שנים אותו פונדיון לא בא להכרע אלא נקט סלע ופונדיון משום דאי אפשר לזמנא ולומר סלע ופונדיון חסר משהו שלא היה עולה אותו חסרון יותר פחות משליש פרוטה:)

וְרַב יוֹסֵף אָמַר בשומר שכר. וא"ת דלמרינן זכ"ה (דף סח.) המודר הנאה מחצירו מותר לתקוע לו תקיעת מלוה והמודר הנאה מן המעין מותר לטבול זו טבילה של מלוה ואמאי

הא מיתסני לרב יוסף דחשיב ליה זהכי כשומר שכר ויש לומר דשאני שומר אבידה ומשכון דכמה פעמים שיתעסק זה לשוטחה לזכרה ולהנזיעה יפטר מליתן לו אכל התם יכול לכיון לתקוע ולטבול צמקוס שלא יבא שם עני בצותה שעה:

במלוה צריך למשכון. פירש בקוננו' להשתמש ומנכה מן החוב דמי שכירות המשכון כי הא (א) דלמר צ"י האומנין (ב"מ דף פ:.) שוכר אדם משכנו של עני מפני שאינו אלא כמשיב אבידה לנעלים ור"ח פירש לריך למשכון שאינו רואה להלוות לו כלל משכון וקשה דלטו משום הכי לאו מלוה קא עביד: **אלא לאו** כנגד חובו וברשמואל קמיפ"גני. ואע"ג דלמאן דלית ליה דשמואל גבי אבד המשכון אינו מפקיד אפי' כנגד המשכון הכא מכל מקום נגד המשכון אינו משמט דגבי אבידה ודאי כיון דלית ליה דשמואל לא נקיע למשכון לענין שיפסיד:

הדרן עלך שבועת הדיינין

כל הנשבעין שבתורה יִנְשַׁבְעוּ וְנוֹטְלִין מִשְׁלָמִין וְאֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין הַשֹּׁכֵר וְהַגָּנוּל וְהַנֶּחֱבֵל וְשֹׁכְנֵגְדוֹ חֹשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה וְחֻזְנוֹ עַל פְּנֻקָּסוֹ הַשֹּׁכֵר הַכֵּיצֵד אָמַר לוֹ תֵּן לִי שְׁכָרִי שִׁישׁ לִי בִידֶךָ הוּא אֹמֵר נִתְּנִי וְהִלֵּה אֹמֵר לֹא נִמְלַתִּי הַ) הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוּדָאָה כֵּיצֵד אָמַר לוֹ תֵּן לִי שְׁכָרִי חֲמִשִּׁים דִּינָר שִׁישׁ לִי בִידֶךָ וְהוּא אֹמֵר הַתִּקְבַּלְתָּ דִּינָר זֶהָב יִגְוֹל כֵּיצֵד הוּא מַעֲרִידִן אוֹתוֹ שֹׁנֵכֶם לְבִיתוֹ לְמִשְׁכְּנוֹ שְׁלֹא בִרְשׁוֹת הוּא אֹמֵר כְּלִי נִמְלַת וְהוּא אֹמֵר לֹא נִמְלַתִּי הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוּדָאָה כֵּיצֵד אָמַר לוֹ שְׁנֵי כְּלָיִם נִמְלַת וְהוּא אֹמֵר לֹא נִמְלַתִּי אֵלֹא אֶחָד יִנְחַבֵּל כֵּיצֵד הוּא מַעֲרִידִם אוֹתוֹ שֹׁנֵכֶם תַּחַת יָדוֹ שְׁלֹם וַיֵּצֵא חֲבּוּל וְאָמַר לוֹ חֲבַלְתָּ בִּי וְהוּא אֹמֵר לֹא חֲבַלְתִּי הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוּדָאָה כֵּיצֵד אָמַר לוֹ חֲבַלְתָּ בִּי שְׁתִּים וְהִלֵּה אֹמֵר לֹא חֲבַלְתִּי בְךָ אֵלֹא אֶחָת הַ) שֶׁבִּנְגְדוֹ הַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה כֵּיצֵד אַחַת

ובצברי הימים (א כה) כתיב שקלי זהב שש מאות וצ"ב בתרא דזבחים (דף קטז:.) ושם) משני עלה שגבה מכל שצט ג' אכל צמדרש משני שנתן לו שש מאות שקלי כסף שהס ג' של זהב וקרא דשמואל ה"פ כסף כל כך שהס ג' של זהב ודצרי הימים שש מאות מכסף שהן ג' שקלים זהב דהיינו י"צ חלקים ודינר היתר אור"ח שהיו נותנין אותו להכרע כדמוכח בפרק יש צבור (צמדות דף ג. ושם) גבי פדיון הבן

דקאמר יהיב ליה דינר דמוצנן זכ"ה חזי דל זוזא ושתתא והנן לפדיון הבן והשתא אמאי לא קאמר דל חומשא דזוזא ושתתא היינו חומשא אלא משום דההוא זוזא שלא היה אלא להכרע מוכיר אותו צפני עלמנו וכן מוכיח צפ"ק דשקלים (דף ג.) דהכרע אחד מכ"ה דמפרש צמתני' כמה הוא קולצון חכמים אומרים מלי מעה ומתחית השקל הוא י"צ מעות דשקל דקרא הוא סלע ומה שאמרו חכמים ליתן סלע ופונדיון לכל שנה לפודה צית זרע חומר שעורים שהוא פונדיון יותר על ג' שקלים הכמוז בקרא למ"ט שנים אותו פונדיון לא בא להכרע אלא נקט סלע ופונדיון משום דאי אפשר לזמנא ולומר סלע ופונדיון חסר משהו שלא היה עולה אותו חסרון יותר פחות משליש פרוטה:)

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

כשומר שכר דמי. שכר מלוה ומלוה על המשכון נמי מלוה עבד: **לימא דרב יוסף תנאי היא.** דמילתא דרצה ודאי תנאי היא דרבי עקיבא לית ליה דרצה אלא דרב יוסף מי לימא תנאי היא מי מנאי לאוקמה לרבי אליעזר כוותיה: **לריך למשכון.** להשתמש זו ומנכה לו מן החוב דמי שכירות המשכון. רבי אליעזר סבר כיון דלריך למשכון אין כאן מלוה ולהנאתו נתיכין והוי כשומר חנם ורבי עקיבא סבר כיון דפוחת עליו והולך מלוה היא ולא הוי עליו אלא כשומר שכר: **לימא כי הני תנאי.**

הא דשמואל: **המלוה על המשכון.** אין שמיטה משמטתו דאין כאן משום לא יגוש ה) שהרי אינו נוגשן: **אינו משמט.** לקמן מפרש אי דההוא פלגא קאמר אי בצוליה חוב קאמר: **אי נימא כנגדו.** הוא דלאינו משמט דלההוא פלגא מיהא הוי משכון: **מכלל דרבי יהודה.** דפליג עליה דלמר אם אין משכון כנגד חובו משמט אכנגדו נמי משמט דאפי' ההוא פלגא דכנגדו לא חשיב משכון ומשמטא ליה שביעית: **אלא משכון.** דתפס למאי תפסיה אי לאו למשכון מיהא דההוא פלגא: **אלא לאו כנגד כולו.** קאמר תנא קמא אינו משמט דאע"פ שאינו שוה אלא פלגא הוי משכון כנגד כולו ואינו משמט כלום מן החוב והיינו כשמואל ואתא רבי יהודה הנשיא למימר דאם אין משכון כנגד הלוואתו אינו משמט כולו אלא כנגדו: **לא לעולם כנגדו.** קאמר רבי שמעון דלאינו משמט דלההוא פלגא מיהא הוי משכון ולית ליה דשמואל ואההוא פלגא גופיה פליג ר' יהודה הנשיא למימר דלא הוי משכון: **כנגדו נמי משמט.** דלא הוי משכון אלא לזכרון דצריס תפסיה:

הדרן עלך שבועת הדיינין

כל הנשבעין שבתורה יִנְשַׁבְעוּ וְנוֹטְלִין מִשְׁלָמִין וְאֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין הַשֹּׁכֵר וְהַגָּנוּל וְהַנֶּחֱבֵל וְשֹׁכְנֵגְדוֹ חֹשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה וְחֻזְנוֹ עַל פְּנֻקָּסוֹ הַשֹּׁכֵר הַכֵּיצֵד אָמַר לוֹ תֵּן לִי שְׁכָרִי שִׁישׁ לִי בִידֶךָ הוּא אֹמֵר נִתְּנִי וְהִלֵּה אֹמֵר לֹא נִמְלַתִּי הַ) הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוּדָאָה כֵּיצֵד אָמַר לוֹ תֵּן לִי שְׁכָרִי חֲמִשִּׁים דִּינָר שִׁישׁ לִי בִידֶךָ וְהוּא אֹמֵר הַתִּקְבַּלְתָּ דִּינָר זֶהָב יִגְוֹל כֵּיצֵד הוּא מַעֲרִידִן אוֹתוֹ שֹׁנֵכֶם לְבִיתוֹ לְמִשְׁכְּנוֹ שְׁלֹא בִרְשׁוֹת הוּא אֹמֵר כְּלִי נִמְלַת וְהוּא אֹמֵר לֹא נִמְלַתִּי הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוּדָאָה כֵּיצֵד אָמַר לוֹ שְׁנֵי כְּלָיִם נִמְלַת וְהוּא אֹמֵר לֹא נִמְלַתִּי אֵלֹא אֶחָד יִנְחַבֵּל כֵּיצֵד הוּא מַעֲרִידִם אוֹתוֹ שֹׁנֵכֶם תַּחַת יָדוֹ שְׁלֹם וַיֵּצֵא חֲבּוּל וְאָמַר לוֹ חֲבַלְתָּ בִּי וְהוּא אֹמֵר לֹא חֲבַלְתִּי הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר עַד שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוּדָאָה כֵּיצֵד אָמַר לוֹ חֲבַלְתָּ בִּי שְׁתִּים וְהִלֵּה אֹמֵר לֹא חֲבַלְתִּי בְךָ אֵלֹא אַחַת הַ) שֶׁבִּנְגְדוֹ הַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה כֵּיצֵד אַחַת

כל הנשבעין כל המחויצין שבעה

כל הנשבעין. כל המחויצין שבעה מן המורה נשבעין ולא משלמין כלומר לא חייבה מורה שבעה לישבע וליתול אלא הנתבע ישבע לתובע ולא ישלם. ובגמרא [מא.] יליף לה: **ואלו נשבעין ונוטלין.** שתיקנו להם חכמים לישבע וליתול: **השכיר והגגול כו'.** כולוה מפרש להו צמתני': **ושכנגדו חשוד על השבעה.** התובע שהנתבע שכנגדו חשוד על השעוזה ומתחייב הנתבע שבעה מן המורה ע"י הודאה צמקת נשבע התובע ונוטל: **וחזוני על פניקסו.** על מה שכמוז צפנקסו שהוא כותב עליה הקפות שהוא מקיף. ולקמן ׀

מפרש היכי דמי: **הרי זה נשבע ונוטל.** ובגמרא [מא.] מפרש מאי שנא שכיר דתיקנו ליה רבנן: **עד שפאה מקאפ הודאה.** לרבי יהודה לא תיקנו שבעה ליתול אלא צמקוס שיש שבעה על הנתבע והפכיה חכמים על התובע באלו השנויות כאן: **הרי זה נשבע ונוטל.** שהדצרים מוכיחים שהרי עדים מעידים ה) שמשכנו שלא צרשות:

אחת
מפרש היכי דמי: **הרי זה נשבע ונוטל.** ובגמרא [מא.] מפרש מאי שנא שכיר דתיקנו ליה רבנן: **עד שפאה מקאפ הודאה.** לרבי יהודה לא תיקנו שבעה ליתול אלא צמקוס שיש שבעה על הנתבע והפכיה חכמים על התובע באלו השנויות כאן: **הרי זה נשבע ונוטל.** שהדצרים מוכיחים שהרי עדים מעידים ה) שמשכנו שלא צרשות:
אחת

יירושלמי א"ר יוחנן נאמן המלוה לומר עד כדי המשכון הלוייתך עליו. ומתניתא אמרה אף הלוה נאמן. דתנן סלע הלוייתך עליו ושלק היה שוה כו'. חד בר נש קם חבירה בשוקא אריס סבינתיה [אמר] לית הדין סבינתא נפקא מתותי ידי עד דאת יהיב לי מה דאית לי בידך. אתו קמי שמואל א"ל ויל הב ליה סבינתיה ואול דון עימיה מה שמואל כדייני נהרדעי אמרי תמן הוחזק המשכון בידו הכא לא הוחזק המשכון בידו. ובהא דתנן הלוהו על המשכון שומר שכר כו' קי"ל לא שנא משכנו בשעת הלואה. ולא שנא הלוהו מעות ולא שנא הלוהו פירות בכלוהו שומר שכר היה. ואם נגנב או אבד והוה המשכון שהו יתיר מחובו מגרע דמי החוב והתוספת משלם המלוה ללוה ואם אבד המשכון בלטיים מוויין או בשביה וכיוצא בהן שהשומר שכר פטור בהן גם המלוה פטור בהן וחזרו חובו על הלוה ואם אין לו ראייה נשבע המלוה

על זה ופורע הלוה למלוה חובו:
הדרן עלך שבועת הדיינין

מסורת הש"ם

א) ב"מ דף מח: וכל הסוגיא, ב) כמותות פו: ב"ק לו: קו., ג) ב"מ קג., ד) ב"ק קה:, ט) (דברים טו,) ו) (דף מה. במשה), ו) (ע"י תוס' ב"מ לד: ד"ה שמא וכו' ביאלו יומר), ח) ונ"ע' מוספות כמותות זט. ד"ה תמן ועמ"ש על זידן,

הגהות הב"ח

א) משנה לא נעלמי ה"ז נשבע ונוטל כל"ל וכן צמקון: ב) (ש"י ד"ה הרי זה וכו' שמשכנו שלא צרשות. י"ב הכי משמע הרי זה וכו' פרוטה דרב יוסף. ומופרש בגדרים פרק נאן בין המודרן ובמלוה צריך למשכון פליגי מר סבר מצוה קא עביד ומר סבר לאו מצוה קא עביד: לימא כתנאי המלוה את חבריו על המשכון ובכנסה שמיטה אע"פ שאינו שוה אלא פלג. פירוש חצי המלוה אינו משמט דרבי יוסף. ר' יהודה הנשיא אומר אם היה משכונו כנגד חובו אינו משמט ואם לאו משמט: ואוקיננא אע"פ שאין שוה המשכון אלא חצי המלוה אינו משמט א) מאי אינו משמט דקתי רשבי"ג אכולה מלוה וברשמואל. רשב"ג אית דלא דרשמואל. דאע"ג דלא שוה משכון שיעור וזוי קא מקבל ליה לפיכך תני אינו משמט. ור' יהודה נשיאה לית ליה הא דשמואל: ודחינן לא לעולם כולי עלמא לית להו דשמואל ובהא פליגי. רשב"ג סבר כנגד כולו הוא קונה ה) מיהו מסר לו מקצת ונשאר לו מקצת לתת לו ובסתלקה תורת הלואה כיון שנכנס בניייהו תורת המשכון וחלה עליו חובו משא ומתן לפיכך אין בהן דין השמט. ור' יהודה הנשיא סבר משכון כנגדו קונה. פירוש שיעור דמי המשכון קנהו בחובו והשאר עליו במלוה לפיכך משמט הנשאר: איבעי תימא בנשאר מדמי המשכון כולי עלמא לא פליגי דמשמט. כי פליגי בסרי המשכון. רשב"ג סבר קנאו ואינו משמט וזהו המלוה במשכון שבידו אבל השאר משמט. ור' יהודה הנשיא סבר משמט הכל ומחזיר המשכון ללוה דהא לא קנאו. ואי לא קני ליה למשכון אמאי נקיע ליה לזכרון דבריס בעלמא:

רבינו הגנאל

רב יוסף אמר כשומר שכר. ואסיקנא לא כולי עלמא אית להו דרב יוסף דאמר כשומר שכר [דמי] דקיימא לן המתעסק במצוה פטור מן המצוה. וזו היא פרוטה דרב יוסף. ומפורש בגדרים פרק נאן בין המודרן ובמלוה צריך למשכון פליגי מר סבר מצוה קא עביד ומר סבר לאו מצוה קא עביד: לימא כתנאי המלוה את חבריו על המשכון ובכנסה שמיטה אע"פ שאינו שוה אלא פלג. פירוש חצי המלוה אינו משמט דרבי יוסף. ר' יהודה הנשיא אומר אם היה משכונו כנגד חובו אינו משמט ואם לאו משמט: ואוקיננא אע"פ שאין שוה המשכון אלא חצי המלוה אינו משמט א) מאי אינו משמט דקתי רשבי"ג אכולה מלוה וברשמואל. רשב"ג אית דלא דרשמואל. דאע"ג דלא שוה משכון שיעור וזוי קא מקבל ליה לפיכך תני אינו משמט. ור' יהודה נשיאה לית ליה הא דשמואל: ודחינן לא לעולם כולי עלמא לית להו דשמואל ובהא פליגי. רשב"ג סבר כנגד כולו הוא קונה ה) מיהו מסר לו מקצת ונשאר לו מקצת לתת לו ובסתלקה תורת הלואה כיון שנכנס בניייהו תורת המשכון וחלה עליו חובו משא ומתן לפיכך אין בהן דין השמט. ור' יהודה הנשיא סבר משכון כנגדו קונה. פירוש שיעור דמי המשכון קנהו בחובו והשאר עליו במלוה לפיכך משמט הנשאר: איבעי תימא בנשאר מדמי המשכון כולי עלמא לא פליגי דמשמט. כי פליגי בסרי המשכון. רשב"ג סבר קנאו ואינו משמט וזהו המלוה במשכון שבידו אבל השאר משמט. ור' יהודה הנשיא סבר משמט הכל ומחזיר המשכון ללוה דהא לא קנאו. ואי לא קני ליה למשכון אמאי נקיע ליה לזכרון דבריס בעלמא:

^[1] א) ב"מ דף מח: וכל הסוגיא, ב) כמותות פו: ב"ק לו: קו., ג) ב"מ קג., ד) ב"ק קה:, ט) (דברים טו,) ו) (דף מה. במשה), ו) (ע"י תוס' ב"מ לד: ד"ה שמא וכו' ביאלו יומר), ח) ונ"ע' מוספות כמותות זט. ד"ה תמן ועמ"ש על זידן,

^[2] א) משנה לא נעלמי ה"ז נשבע ונוטל כל"ל וכן צמקון: ב) (ש"י ד"ה הרי זה וכו' שמשכנו שלא צרשות. י"ב הכי משמע הרי זה וכו' פרוטה דרב יוסף. ומופרש בגדרים פרק נאן בין המודרן ובמלוה צריך למשכון פליגי מר סבר מצוה קא עביד ומר סבר לאו מצוה קא עביד: לימא כתנאי המלוה את חבריו על המשכון ובכנסה שמיטה אע"פ שאינו שוה אלא פלג. פירוש חצי המלוה אינו משמט דרבי יוסף. ר' יהודה הנשיא אומר אם היה משכונו כנגד חובו אינו משמט ואם לאו משמט: ואוקיננא אע"פ שאין שוה המשכון אלא חצי המלוה אינו משמט א) מאי אינו משמט דקתי רשבי"ג אכולה מלוה וברשמואל. רשב"ג אית דלא דרשמואל. דאע"ג דלא שוה משכון שיעור וזוי קא מקבל ליה לפיכך תני אינו משמט. ור' יהודה נשיאה לית ליה הא דשמואל: ודחינן לא לעולם כולי עלמא לית להו דשמואל ובהא פליגי. רשב"ג סבר כנגד כולו הוא קונה ה) מיהו מסר לו מקצת ונשאר לו מקצת לתת לו ובסתלקה תורת הלואה כיון שנכנס בניייהו תורת המשכון וחלה עליו חובו משא ומתן לפיכך אין בהן דין השמט. ור' יהודה הנשיא סבר משכון כנגדו קונה. פירוש שיעור דמי המשכון קנהו בחובו והשאר עליו במלוה לפיכך משמט הנשאר: איבעי תימא בנשאר מדמי המשכון כולי עלמא לא פליגי דמשמט. כי פליגי בסרי המשכון. רשב"ג סבר קנאו ואינו משמט וזהו המלוה במשכון שבידו אבל השאר משמט. ור' יהודה הנשיא סבר משמט הכל ומחזיר המשכון ללוה דהא לא קנאו. ואי לא קני ליה למשכון אמאי נקיע ליה לזכרון דבריס בעלמא: